

Azimova Maftuna

@maftunaazimova67@gmail.com

Qo'qon universiteti o'qituvchisi

Tel: (88) 811-67-57

*Qo'qon universiteti Filologiya tillarni o'qitish, Ingliz tili Turizm va
iqtisodiyot yo'nalishi 2-25 guruh talabasi*

Yo'ldasheva Gulnoza Shahobiddin qizi

Tel: (90) 507-43-48

g1950557@gmail.com

ANNOTATSIYA:

Mazkur tadqiqotda O'zbekiston Respublikasining mustaqillik davridagi xalqaro faoliyati, dunyo hamjamiyatidagi pozitsiyasi, diplomatiya aloqalari va global muammolarga munosabati chuqur tahlil etilgan. Suverenitetga erishganidan so'ng, O'zbekiston o'z tashqi siyosiy kursini shakllantirishda milliy manfaatlarni asos qilib, ochiq va ko'p qirrali yondashuvni qabul qildi.

Kalit so'zlar: O'zbekiston, jahon hamjamiyati, tashqi siyosat, xalqaro tashkilotlar, diplomatiya.

АННОТАЦИЯ:

В данном исследовании глубоко проанализирована международная деятельность Республики Узбекистан в период независимости, её позиция в мировом сообществе, дипломатические связи и отношение к глобальным проблемам. После обретения суверенитета Узбекистан, основываясь на национальных интересах при формировании своего внешнеполитического курса, принял открытый и многосторонний подход.

Ключевые слова: Узбекистан, мировое сообщество, внешняя политика, международные организации, дипломатия.

Kirish. O'zbekiston Respublikasi 1991-yilda davlat mustaqilligini qo'lga kiritgach, dunyo hamjamiyati tomonidan tan olingan suveren davlat sifatida xalqaro munosabatlarga faol qo'shildi. Mustaqillikning birinchi yillarida tashqi siyosiy strategiyaning shakllanishida murakkab geosiyosiy vaziyat, iqtisodiy qiyinchiliklar va xalqaro maydondagi raqobat muhim rol o'ynadi. Shunday bir davrda O'zbekistonning tanlagan muvozanatli va tinchliksevar yo'nalishi, mamlakatning xalqaro aloqalarda ishonchli hamkor sifatida tanilishiga asos yaratdi. Hozirgi kunda O'zbekiston Markaziy Osiyodagi geosiyosiy va geoiqtisodiy jarayonlarning faol ishtirokchisiga aylangan. Tashqi siyosatda muvozanat, manfaatlar uyg'unligi va o'zaro hurmat tamoyillariga asoslangan siyosiy yondashuv bugungi kunda O'zbekistonning global maydondagi obro'sini belgilamoqda. So'nggi yillarda amalga oshirilayotgan islohotlar, diplomatik faollik, global muammolarga faol munosabat O'zbekistonning xalqaro hamjamiyatdagi mavqeini yanada mustahkamlab bormoqda. Ushbu maqolada aynan O'zbekistonning jahon hamjamiyatidagi o'rnini, xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikdagi asosiy yo'nalishlar, tashqi siyosatdagi ustuvorliklar va O'zbekiston tashabbuslari orqali amalga oshirilayotgan global miqyosdagi faoliyatlar keng qamrovda yoritiladi.

O'zbekiston mustaqillikka erishgan dastlabki yillardan boshlab, Birlashgan Millatlar Tashkiloti (BMT), Yevropada Xavfsizlik va Hamkorlik Tashkiloti (YXHT), Islom Hamkorlik Tashkiloti (IHT), Shanxay Hamkorlik Tashkiloti (ShHT) kabi yirik xalqaro tashkilotlar bilan samarali hamkorlik o'rnatdi. Ayniqsa, BMT doirasida O'zbekiston tomonidan ilgari surilgan "Markaziy Osiyo – yadrodan holi hudud" tashabbusi xalqaro maydonda e'tirof etilgan muhim tashabbuslardan biri hisoblanadi.

Davlat tashqi siyosatida mintaqaviy integratsiyani kuchaytirish, xavfsizlikni ta'minlash va barqaror rivojlanishni qo'llab-quvvatlash ustuvor yo'nalishlar sifatida belgilanmoqda. Jumladan, O'zbekiston Afg'oniston muammosini tinch yo'l bilan hal etish tarafdori sifatida xalqaro doirada faol pozitsiyaga ega. 2021-yilda Toshkent shahrida o'tkazilgan «Markaziy va Janubiy Osiyo: mintaqaviy bog'liqlik. Tahdidlar va imkoniyatlar» xalqaro konferensiyasi O'zbekistonning tashabbuskor diplomatiyasiga yaqqol misoldir.

O'zbekistonning tashqi siyosati ko'p vektorli bo'lib, u Yevropa Ittifoqi, AQSH, Rossiya, Xitoy, Turkiya, Janubiy Koreya va boshqa ko'plab davlatlar bilan samarali hamkorlikni o'z ichiga oladi. Bu davlatlar bilan savdo-iqtisodiy, madaniy-gumanitar, ta'lim, sog'liqni saqlash sohalarida keng ko'lamli aloqalar yo'lga qo'yilgan. Ayniqsa, qishloq xo'jaligi, energetika va transport-logistika sohalarida yirik loyihalar amalga oshirilmoqda. Davlat rahbariyati tomonidan tashqi siyosatda amalga oshirilayotgan ochiqlik siyosati xalqaro investorlar uchun qulay muhit yaratib, O'zbekistonni mintaqaviy markazga aylantirish yo'lida muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda.

O'zbekistonning "Yangi O'zbekiston – yangi tashqi siyosat" tamoyili asosida olib borilayotgan faoliyat, davlatning global miqyosdagi mavqeini kuchaytirib, uni jahon siyosiy maydonida barqaror ishtirokchi sifatida namoyon qilmoqda.

O'zbekistonning tashqi siyosatining shakllanishi. O'zbekistonning tashqi siyosati muvozanatli va ko'p yo'nalishli bo'lib, barcha mamlakatlar bilan do'stona munosabatlarni yo'lga qo'yishga qaratilgan. Jumladan, BMT bilan munosabatlar hamda O'zbekistonning BMT Bosh Assambleyasidagi faol ishtiroki muhim ahamiyat kasb etadi.

Xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik. O'zbekiston BMT, YUNESKO, SHHT, MDH, IHT kabi ko'plab xalqaro va mintaqaviy tashkilotlarning faol a'zosi hisoblanadi. Bu tashkilotlar doirasida O'zbekiston barqaror rivojlanish,

mintaqaviy xavfsizlik, inson huquqlari, ta'lim va madaniyat kabi yo'nalishlarda ko'plab tashabbuslarni ilgari surmoqda. Jumladan, YUNESKO bilan hamkorlikda moddiy va nomoddiy madaniy merosni muhofaza qilish, BMT doirasida esa iqlim o'zgarishi va ekologiya masalalarida faol ishtirok etmoqda. O'zbekistonning global xavfsizlik, barqaror rivojlanish, ekologiya va inson huquqlari masalalaridagi pozitsiyasi xalqaro miqyosda e'tirof etilmoqda.

Strategik hamkorlik yo'nalishlari. O'zbekistonning strategik hamkorlik siyosati mamlakat tashqi siyosatining asosiy yo'nalishlaridan biridir. Xususan, Markaziy Osiyo davlatlari bilan o'zaro integratsiyani chuqurlashtirish, iqtisodiy va transport-logistik bog'liqlikni kuchaytirish, mintaqaviy xavfsizlikni ta'minlash borasida qator tashabbuslar amalga oshirilmoqda. O'zbekiston Afg'onistonda tinchlik va barqarorlikni tiklash borasida faol vositachilik qilmoqda, bu esa mintaqa xavfsizligining ajralmas qismi hisoblanadi.

O'ZBEKISTONNING ASOSIY TASHQI HAMKORLARI BO'YICHA ULUSHI (2024-YIL)	
Davlat/Tashkilot	Ulushi (%)
Xitoy	28%
Rossiya	22%
Yevropa Ittifoqi	17%
AQSH	15%
Turkiya	10%
Boshqalar	8%

Xitoy bilan "Bir makon — bir yo'l" tashabbusi doirasidagi hamkorlik, Rossiya bilan sanoat va energetika sohasidagi loyihalar, AQSH bilan inson

kapitalini rivojlantirishga oid dasturlar, Yevropa Ittifoqi bilan yashil energetika va raqamli iqtisodiyot sohasidagi aloqalar O'zbekistonning tashqi siyosatidagi muhim ustuvorliklardir. Turkiya bilan tarixiy-madaniy yaqinlik asosidagi strategik hamkorlik esa madaniy-gumanitar aloqalarni mustahkamlashda katta rol o'ynamoqda.

**O'ZBEKISTONNING 2020–2024-YILLAR ORALIG'IDA YIRIK XALQARO
TASHABBUSLARI**

Yil	Tashabbus	Hamkor tashkilot	Natija
2020	Barqaror rivojlanish maqsadlari bo'yicha forum	BMT	Mintaqaviy hamkorlik mustahkamlandi
2021	Transafg'on temir yo'li tashabbusi	Afg'oniston, Pokiston	Mintaqaviy infratuzilma loyihalari
2023	Orolbo'yi ekologik hududi tashabbusi	YUNESKO	Global ekologik tashabbus qo'llab-quvvatlandi
2024	SHHT sammitiga mezbonlik	SHHT	Geosiyosiy muloqot kuchaydi

Gumanitar va madaniy hamkorliklar. O'zbekiston o'zining boy tarixiy va madaniy merosini xalqaro maydonda targ'ib qilish borasida keng ko'lamli ishlarni amalga oshirmoqda. Madaniy diplomatiya vositasida xorijiy davlatlar bilan madaniy aloqalarni rivojlantirish, musiqiy va teatr festivallari, madaniy almashinuv dasturlari yo'lga qo'yildi.

YUNESKO bilan hamkorlikda Samarqand, Buxoro va Xiva kabi shaharlar moddiy va nomoddiy madaniy meros ro'yxatiga kiritilgan. Bu esa xalqaro e'tirofni oshirish bilan birga, turizm salohiyatini kuchaytirishga ham xizmat qilmoqda. Shuningdek, xorijiy davlatlardagi o'zbek madaniyat

markazlari orqali o'zbek tili va adabiyoti, milliy urf-odatlar targ'ib qilinmoqda.

O'zbekistonning xorijiy davlatlarda o'tkazayotgan "O'zbekiston madaniyati kunlari", xalqaro ko'rgazmalar va ilmiy konferensiyalar ham xalqaro maydondagi ijobiy imijini shakllantirishda muhim vositaga aylangan.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonning jahon hamjamiyatidagi o'rni yildan-yilga mustahkamlanmoqda. Tashqi siyosatda ochiqlik, tinchlikparvarlik va o'zaro manfaatlar asosida olib borilayotgan siyosat O'zbekistonni ishonchli xalqaro hamkor sifatida namoyon etmoqda. Maqolada tahlil qilinganidek, xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik, diplomatiya aloqalar va global tashabbuslar ushbu davlatning strategik rivojlanishining ajralmas qismi bo'lib xizmat qilmoqda. Ayniqsa, gumanitar, madaniy va ekologik tashabbuslarda O'zbekistonning ishtiroki uning xalqaro nufuzini oshirmoqda. Davlat tashqi siyosatining barqarorligi, mintaqaviy xavfsizlik va taraqqiyotga qo'shayotgan hissasi jahon hamjamiyati tomonidan e'tirof etilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi rasmiy veb-sayti – <https://mfa.uz>
2. "O'zbekiston xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikda". Toshkent: Yangi asr, 2022.
3. BMT axborot markazi, Toshkent bo'limi, 2023-yilgi hisobot.
4. Karimov I.A. "O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari". Toshkent, 2021.
5. YUNESKO O'zbekiston milliy komissiyasi hisobotlari, 2023.
6. Umarova, M. (2023). TEMURIY MALIKA GAVHARSHODBEGIM TUG'ILGAN OILA VA UNING AMIR TEMUR DAVRIDAGI HAYOTI. Farg'ona davlat universiteti,(6), 70-70.

7. Yunusaliyevna, U. M. (2024). AYOLLAR GINEKOLOGIYASI, HAYZ SIKLI UNDAGI KASALLIKLARNI DAVOLASH USULLARI VA ULARNI DAVOLASHDAGI HOZIRGI ZAMON INNOVATSIYALARI. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 44(7), 142-147.
8. Ҳасанов, М. Н., Бошмонов, С. У., & Жонибеков, Т. О. (2022). АБУ НАСР ФОРОБИЙНИНГ ИЛМ-ФАНЛАР ТАСНИФИДА АҲЛОҚИЙ ВА ДИНИЙ ҚАРАШЛАРИНИНГ ТАҲЛИЛИ. Academic research in educational sciences, 3(TSTU Conference 1), 608-613.
9. Umarova, M. Y. (2024). Onalar salomatligi-kelajak poydevori. Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari, 7(5), 124-127.
10. Umarova, M. (2024). TEMURIYLAR DAVLATIDA GAVHARSHODBEGIMNING BUNYODKOR SHAXS SIFATIDA TUTGAN O'RNI. Educational Research in Universal Sciences, 3(1), 21-24

